

3 Výchova ke zdraví v základním vzdělávání

Jedním ze základních cílů základního vzdělávání je aktivně rozvíjet a chránit duševní, fyzické a sociální zdraví žáků a učít je být za ně odpovědný. Žáci se během povinné školní docházky dozvídají, jak pečovat o své zdraví a zdraví ostatních, jaké jsou zásady bezpečného chování v nejrůznějších situacích včetně silničního provozu, jak se zachovat při mimořádných událostech či jak předcházet různým druhům rizikového chování apod. Současně získávají poznatky o tělesných a duševních změnách v různých fázích života, mezilidských vztazích a rozvoji své osobnosti.

Výchova ke zdraví je v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále „RVP ZV“) vymezena na 1. stupni v rámci vzdělávací oblasti *Člověk a jeho svět* (tematický okruh *Člověk a jeho zdraví*), kde navazuje na poznatky a dovednosti získané v průběhu předškolního vzdělávání. Tato oblast připravuje základy pro výchovu ke zdraví, která je na 2. stupni společně s tělesnou výchovou (a zdravotní tělesnou výchovou) zařazena do vzdělávací oblasti *Člověk a zdraví*.

Vedle zdrojů uvedených v kapitole předškolního vzdělávání byly v této kapitole navíc využity údaje z inspekčního elektronického zjišťování zaměřeného na podmínky pro realizaci tělesné výchovy, které se uskutečnilo na žádost MŠMT a zúčastnilo se ho 2 822 základních škol (s vyloučením škol, které se profilují na tělesnou výchovu), návratnost činila 68,9 %. Do elektronického zjišťování zaměřeného na výchovu ke zdraví se zapojilo 705 základních škol (na rozdíl od předchozího šetření nebylo plošné, výběrový soubor škol volen technikou náhodného výběru), návratnost v tomto případě byla 70,2 %.

3.1 Podmínky, předpoklady

Vzdělávací nabídka

Podle odpovědí ředitelů se na podporu výchovy ke zdraví zaměřuje přibližně polovina základních škol. Ve srovnání s rokem 2008/2009 vzrostl tento podíl o šest procent. Profilace, tj. zaměření školního vzdělávacího programu vycházející z dlouhodobé koncepce rozvoje školy, se stejně jako v mateřských školách může projevit rozšířenou výukou určité vzdělávací oblasti (v základních školách ve formě využití disponibilních hodin), ale také nabídkou volitelných či nepovinných předmětů nebo v tématech projektové výuky a dalších aktivitách školy (např. účastí v projektech, DVPP, motivačními akcemi). Rozšířenou výukou vzdělávací oblasti *Člověk a zdraví* uvedla čtvrtina škol, častěji školy, které se profilují touto oblastí. Ve 14 % škol si žáci mohou vybrat volitelný předmět, který souvisí s touto oblastí, a necelá 4 % škol pak nabízejí nepovinné předměty zaměřené na podporu zdraví. Volitelné předměty zaměřené na podporu zdraví jsou k dispozici ve větší míře ve velkých (tj. nad 150 žáků) a úplných školách.

Tabulka 5 Vzdělávací nabídka (podíl škol v %)

Sledovaný jev	malé ZŠ	velké ZŠ	ZŠ celkem
zaměření školy na podporu výchovy ke zdraví (profilace školy)	50,7	48,4	49,6
rozšířená výuka vzdělávací oblasti <i>Člověk a zdraví</i>	19,8	29,5	24,3
volitelné předměty související se vzděl. oblastí <i>Člověk a zdraví</i>	5,2	23,9	14,0
nepovinné předměty související se vzděl. oblastí <i>Člověk a zdraví</i>	3,3	4,7	3,9